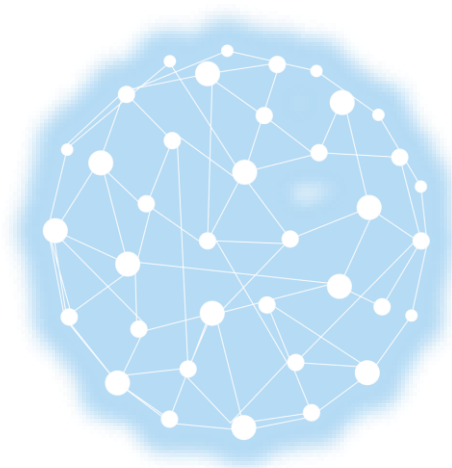

מדריך לסקטור נותני שירותי אשראי

מניעת הלבנת הון

הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור

יולי 2020

אין במסמך זה כדי לסקור באופן מלא וממצה את כלל החובות החלות על נותני שירותי אשראי בצו ובהוראות החיקוק השונות הנוגעות למאבק באיסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור.

עמוד 1 מתוך 41

תוכן העניינים

1	הקדמה	3
2	משטר איסור הלבנת הון בסקטור נותני שירותי אשראי	4
3	דגשים, הבהרות ודוגמאות לעניין הדיווחים הבלתי רגילים	
3.1	דגשים ועקרונות לדיווחים בלתי רגילים	6
3.2	מבנה ותוכן הדיווחים הבלתי רגילים	8
3.3	אופן העברת הדיווח לרשות	8
3.4	דוגמאות לדיווחים בלתי רגילים	9
3.5	דגשים לבתי תוכנה וגורמי מחשוב	16
4	כלים והמלצות ליישום גישה מבוססת סיכון על פי סטנדרטים בינלאומיים של ה-FATF	17
5	טיפולוגיות הלבנת הון ומימון טרור	20
6	תסמינים ו"דגלים אדומים"	23
7	דוגמאות לתיקי חקירה	
7.1	מקרה 1- הלבנת הון שמקורו בעבירות של הפצת חשבוניות פיקטיביות	30
7.2	מקרה 2- הלבנת הון שמקורו בעבירות שחיתות (שוחד)	33
7.3	מקרה 3- נותן שירותי אשראי ללא רישיון מלבין הון באמצעות נותן שירותי אשראי ללא רישיון	35
7.4	מקרה 4- הלבנת הון שמקורו בארגון פשיעה	34
7.5	מקרה מהעולם- חקירה בעבירות של שוחד קצין צבא אמריקאי	39
8	נספחים	
8.1	נספח א- דוגמאות לחוקים לוגיים	41

1. הקדמה

הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן – "הרשות") מייחסת חשיבות רבה במתן סיוע והכוונה לגופים המדווחים ופועלת לחיזוק עמידתם בחובות המוטלות עליהם מכוח משטר איסור הלבנת הון ומימון טרור, להגברת המודעות לחשיבותם במאבק המשותף בפשיעה כלכלית, בהלבנת הון ובמימון טרור. הצעדים בהם נוקטת הרשות להשגת מטרות אלה, נועדו להטמעת הידע המקצועי והידוק שיתוף הפעולה עם הסקטור הפיננסי על מנת להבטיח כי המשאבים הרבים המושקעים על ידם בציות למשטר איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור יושקעו בצורה מושכלת ועל סמך ידע וניסיון נצבר.

תחום הפעילות של נותני שירותים פיננסיים, ובכללם נותני שירותי האשראי, חשוף לסיכוני הלבנת הון ומימון טרור מהותיים, בין היתר, לאור היקף פעילותו המשמעותי של הענף, והניסיון המלמד כי מלביני הון, ארגוני פשיעה, גורמים עבריינים, ארגוני טרור ומממני טרור, עלולים לנצל את שירותיהם של העוסקים בתחום לצורך הלבנת הון ומימון טרור.

על רקע סיכוני הלבנת הון ומימון טרור בתחום מתן שירותים פיננסיים ובמטרה להתאים את המשטר הרגולטורי לסיכונים הגלומים בפעילות הענף באותה עת, חוקק חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016, אשר החיל אסדרה ופיקוח על פעילות נותני שירות בנקסי פיננסי, נותני שירותי אשראי, נותני שירותי פיקדון ואשראי ומערכות לתיווך באשראי.

לאור שינוי החקיקה בתחום, שיצר מצב חדש עבור סקטור נותני שירותי האשראי, מפרסמת הרשות מסמך זה, אשר גובש בהתייעצות עם רשות שוק ההון ביטוח וחסכון, במטרה להציג מגמות וטיפולוגיות להלבנת הון ומימון טרור שזוהו בסקטור, לתת כלים לזיהוי ואיתור ישויות, נכסים ופעולות פיננסיות אשר יכולות להצביע על פעילות הלבנת הון ומימון טרור ("דגלים אדומים"), ובנוסף לתת דגשים להעברת דיווח בלתי רגיל תקין ואיכותי לרשות. כמו כן, המסמך משלב כלים ודגשים לניהול סיכונים לפי גישה מבוססת סיכון בהתאם לסטנדרטים הבינלאומיים ומציג עדכונים בהוראות החוק והנחיות מאת הרגולטור אשר רלוונטיים לסקטור נותני שירותי אשראי.

2. משטר איסור הלבנת הון בסקטור נותני שירותי אשראי

אין בפרק זה כדי לסקור באופן מלא וממצה את כלל החובות החלות על נותני שירותי אשראי בצו ובהוראות החיקוק השונות הנוגעות למאבק באיסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור. כמו כן, אין בדגשים ביחס לחובות זיהוי ודיווח על פעילות בלתי רגילה, כדי להפחית מחשיבות - איכות, שלמות ורציפות המידע, המחויב בדיווח לרשות, במסגרת הפעולות הרגילות.

חוק לאיסור הלבנת הון נחקק בשנת 2000 ובכך הצטרפה ישראל למדינות השותפות למאבק הבינלאומי בתחום. תכלית החוק היא הענקת כלים נוספים לרשויות האכיפה כדי להיאבק בפשיעה החמורה והמאורגנת. כל זאת בחתירה לקיום הסטנדרטים הבינלאומיים כפי שנקבעו על ידי ארגון ה-FATF (Financial Action Task Force) שהינו הארגון הבינלאומי המוביל את תחום המאבק בהלבנת הון, מימון טרור ומימון הפצת נשק להשמדה המונית.

מכוחו של החוק הותקנו תקנות וצווים, שמטרתם לסייע ביישום הוראות החוק ועקרונותיו. סעיף 7 לחוק מעניק סמכות לרגולטורים השונים לקבוע בצווים מנהליים חובות החלות על הגופים המפוקחים, לרבות חובות דיווח לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן: "הרשות").

צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של נותני שירותי אשראי למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ח-2018 (להלן: "צו נש"א", "הצו"), אשר מטיל משטר איסור הלבנת הון ומימון טרור על נותני שירותי אשראי, פורסם ברשומות ונכנס לתוקף ביום 15.3.2018.

במהלך שנת 2017 נכנס לתוקף חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), תשע"ו-2016 אשר, בין היתר, מחיל את משטר איסור הלבנת הון ומימון טרור על נותני שירותי אשראי, באמצעות הוספתם לתוספת השלישית של חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000.

הצו מחייב את נותני שירותי האשראי, בין היתר, בזיהוי ואימות מקבל שירות, ביצוע הליך הכרת לקוח (Customer Due Diligence או CDD), דיווח על פעולות מסוימות לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור, ביצוע בקרה של פעילות מקבל השירות, בדיקה האם הלקוחות מופיעים ברשימת פעילי טרור, וכן תיעוד ושמירת מסמכים. כמו כן, הצו קובע הקלות מסוימות כאשר האשראי ניתן במערכת סגורה או סגורה למחצה, וכן כאשר הלקוח מקבל שירות בסכום נמוך, כהגדרתו בצו.

בהתאם לתקנה 6(ב) לתקנות איסור הלבנת הון (דרכים ומועדים להעברת דיווח של תאגידיים בנקאיים והגופים המפורטים בתוספת השלישית לחוק, למאגר המידע), התשס"ב-2002, פרסמה הרשות הנחיות הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור לעניין צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של נותני שירותי אשראי למניעת

הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ח-2018 וצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של נותני שירותי מטבע למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ד-2014. ההנחיות פורסמו ברשומות ביום 19.7.2018 ונכנסו לתוקפן מיום פרסומן. הנחיות הדיווח מפרטות את מבנה הדיווח הרגיל והדיווח הבלתי רגיל, ואופן העברתם לרשות.

3. דגשים, הבהרות ודוגמאות לעניין הדיווחים הבלתי רגילים

דגשים ועקרונות לדיווחים בלתי רגילים

דיווח "בלתי רגיל" (UAR - Unusual Activity Report), משמעו דיווח על פעולות של מקבל שירות, או על ניסיון לביצוע פעולות, אשר לאור המידע המצוי בגוף המדווח, בהתבסס על היכרותו את הלקוח ודפוס פעילותו העסקיות, נחזות בעיניו כבלתי רגילות. צו נש"א מחייב את נותני שירות האשראי לבצע תהליכי ניטור, זיהוי ובחינה מתמשכים להצפת מקרים ופעולות בלתי רגילות ובמקרים המתאימים להעביר דיווח בלתי רגיל לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור. להלן מספר דגשים ועקרונות לעניין הדיווחים הבלתי רגילים המבוצעים על ידי נותני שירותי אשראי:

פעולה בלתי רגילה ≠ פעולה חשודה

- פעולה בלתי רגילה, איננה בהכרח פעולה חשודה;
- פעולה בלתי רגילה הינה פעולה שאינה רגילה לשירות שניתן ולאופי השירות מול הלקוח;

דיווח רגיל לעומת דיווח בלתי רגיל

- דיווח על פעולה במסגרת הדיווח הממוחשב הרגיל, אינו פוטר מחובת הדיווח על פעולה כבלתי רגילה במידה ומאפייניה הינם בלתי רגילים בהתאם לאמור בסעיף 11(ב) לצו;
- ולהיפך - יש לוודא, כי פעולה שצויינה במסגרת דיווח בלתי רגיל והגיעה לסף הדיווח הרגיל, תדווח במקביל גם במסגרת דיווח על פעולה רגילה, לפי סעיף 11(א) לצו;

פרטים מלאים ומדויקים

- מסירת פרטים מדויקים על מהות הפעולה, על הנכסים הפיננסיים ומידע מפורט על המעורבים, מאפשר לרשות לנתח את הדיווח מול מאגר המידע של הרשות, בצורה טובה יותר;

צירוף אסמכתאות

- צירוף אסמכתאות, ככל שיש בהם להעשיר את הדיווח, מאפשר לרשות להבין את הדיווח ולהעריכו באופן מיטבי;

מועד העברת הדיווח

- יש להקפיד על מועד העברת הדיווח הבלתי רגיל לרשות בפרק הזמן הקצר ביותר, בסמוך למועד ביצוע הפעולה ולא במקבץ דיווחים מרוכז בדיעבד.
- בהתאם לאמור בסעיף 4(א2) לתקנות איסור הלבנת הון (דרכים ומועדים להעברת דיווח של תאגידיים בנקאים והגופים המפורטים בתוספת השלישית לחוק, למאגר המידע), תשס"ב - 2002 - הדיווח הבלתי רגיל יועבר "סמוך ככל האפשר, בנסיבות העניין, לאחר עשיית הפעולה או רישומה, לפי העניין;

מבנה ותוכן הדיווחים הבלתי רגילים

עבור כל דיווח בלתי רגיל המועבר לרשות, יש להקפיד לתאר בצורה ברורה ומפורטת את הפעילות הבלתי רגילה המדווחת, על כל נסיבותיה. להלן מספר דגשים בנוגע לתוכן הדיווח הבלתי רגיל:

- ❖ תמצית הידיעה - בחלק זה מצופה מהמדווח לתאר תסמין בולט עיקרי, בגינו מועבר הדיווח הבלתי רגיל.
- ❖ תוכן הידיעה - במסגרת תיאור המקרה ונסיבות העניין, יצינו הפרטים הבאים והעשרת מידע נוסף, ככל שקיים בידי המדווח ורלבנטי לדיווח:
  - ✓ תיאור בהרחבה של נסיבות הדיווח הבלתי רגיל.
  - ✓ תיאור הפעילות המבוצעת, כולל: פירוט הפעולה הפיננסית (תאריך, סכום בש"ח וסכום במטבע המקור, מטבע, סוג הפעולה) והפעילות המדווחת, סוגי נכסים פיננסיים מעורבים בפעולה (או ניסיון לביצוע פעולה).
  - ✓ התאמה בין תמצית הדיווח/תסמין/דגל אדום לתוכן הדיווח.
  - ✓ ציון מפורש מי ביצע את הפעולה בפועל ומה הזיקה שלו.
  - ✓ בעת דיווח על ישות מסוג תאגיד יש לציין ישות קשורה נוספת מסוג אדם.
  - ✓ תיאור תנאי האשראי ותאריך הפירעון המקורי של האשראי.
  - ✓ תיאור אמצעי פירעון האשראי - מזומן, שיק, העברה ופרטיהם.
  - ✓ תיאור אמצעי התמורה - מזומן, שיק העברה ופרטיהם, בין אם נמסרה ללקוח ישירות או לצד ג'.
  - ✓ יש לפרט את הנכסים בעבורם נלקחה ההלוואה והבטוחות שהועמדו בגינה.
  - ✓ יש לציין מקור / יעד של הכספים (מעבר לפעולה עצמה) כולל פרטי חשבון בנק.
  - ✓ פרטי חשבונות קשורים (קוד מוסד, מס' חשבון, מס' הסניף) ומהות הקשר.
  - ✓ ציון ההסברים שמסר מקבל השירות.
  - ✓ רישום מפורש מה הסיבה להעברת הדיווח הבלתי רגיל.
  - ✓ מספר דיווח רציף וחד ערכי (אינו חוזר על עצמו בין שנים/חודשים וכו').
  - ✓ מספר דיווח קשור, במידה ומדובר בדיווח המשך.
  - ✓ ציון ביטויי המפתח הרלבנטי לידיעה.

¹ להרחבה ראה תיבה 1 למסמך זה.

- ❖ גורמים מעורבים - בחלק זה יש לפרט את כל הגורמים (יחיד/תאגיד) המעורבים בידיעה והקשר שלהם לדיווח, כגון: נשוא הידיעה, מבצע פעולה, מקבל שירות, גורם נלווה, ערבים, מיופה כח, מוטב וכיו"ב. יש להקפיד לציין פרטי זיהוי מלאים, ככל שקיים, לרבות, שם מלא, מספר זיהוי, מדינת אזרחות, תאריך לידה או התאגדות, עיסוק ומען.
- ❖ צרופות לדיווח - בהתאם לנסיבות המקרה, יש לצרף לדיווח, מסמכים ואסמכתאות לביצוע פעולות רלבנטיות לדיווח, צילומי שיקים (משני צדדים), קבלות, טבלת פעילות פיננסית וכל מסמך נוסף, אשר יש בו כדי להעשיר ולהבהיר את נסיבות הפעילות הבלתי רגילה המתוארת בדיווח. יש לציין באופן ברור מהם המסמכים שצורפו לדיווח (כולל מספרי עמודים). יש להקפיד לא להשאיר מלל גנרי ללא צרוף הצרופה המתאימה.

דיווח על פעילות בלתי רגילה, יש לערוך בהתאם לתבנית הדיווח על פעולה בלתי רגילה בהנחיות ראש הרשות לדיווח במסמך word או pdf שניתן להעתיקה.

התבנית זמינה באתר האינטרנט של הרשות: [לחץ כאן](#)

אופן העברת הדיווח לרשות

הרשות העלתה לאוויר פורטל דיווחים - אתר דיווח מקוון (פורטל אֶדֶם), להעברת דיווחים לרשות. האתר מאפשר להעביר דיווחים רגילים ודיווחים בלתי רגילים, באמצעות העלאת קבצים באופן מקוון, בצורה פשוטה ומהירה ולקבל חיווי מידי לתקינות הדיווח. בנוסף, מאפשר הפורטל להצהיר אודות היעדר פעילות חייבת בדיווח (אמ"ל) בלחיצת כפתור ולצפות בהיסטוריית דיווחים של הגורם המדווח לרשות. אתר הדיווח המקוון, שהינו מיזם של הרשות, מאפשר לדווח באופן מקוון, מאובטח ומוקשח על-פי זיהוי של כרטיס, חכם או תעודת זהות חכמה. לקבלת הרשאה לדיווח באמצעות הפורטל, יש לפנות במייל לכתובת impa-info@justice.gov.il, או ליצור קשר עם הרפרנט הרלבנטי ברשות בטלפון 073-3928500.

פרטים מלאים לגבי אופן התחברות והעלאת הקבצים לאתר הדיווח המקוון, ניתן למצוא בנוהל ההתחברות שיועבר למדווח בעת פנייתו לרשות לצורך קבלת הרשאה לדיווח באמצעות הפורטל.

דוגמאות לדיווחים בלתי רגילים

להלן מספר דוגמאות² לדיווחים בלתי רגילים המתארות דפוסי הלבנת הון באמצעות מכשירים פיננסיים שונים, ומטרתם להקנות לסקטור כלים נוספים, אשר יסייעו בידו לנטר ולערוך דיווחים בלתי רגילים, תיאום ציפיות באשר לפרטי הדיווח אשר הרשות מצפה

² הדוגמאות המובאות בפרק זה, מוצגות בצורה תמציתית, מטעמי נוחות ומיקוד.

שיכללו בדיווח הבלתי רגיל, מועד העברת הדיווח לרשות, שלמות המידע והעשרה בסיסית, מיקוד הדיווח ותיאור נסיבותיו בהרחבה ובאופן ברור.

כל פרטי המקרים המתוארים טושטשו ושונו על מנת למנוע זיהוי של המקרים ופגיעה בפרטיות, או בהליך המשפטי בהם ייתכן ומצויים.

יובהר, כי הדיווחים הבלתי רגילים אשר יועברו בפועל לרשות יערכו בצורה **מלאה, רחבה ומפורטת** בהתאם לצו ולהנחיות ראש הרשות לדיווח הבלתי רגיל לרבות פרטי נשוא הידיעה, תיאור נסיבות וסיבות הדיווח (כולל תאריכי ביצוע פעולה, סוג הנכס הפיננסי, תיאור התמורה ופרטיה וכיו"ב), טבלת גורמים מעורבים, צרופות ונספחים כנדרש.

כמו כן, יש לוודא כי הדיווחים לרשות יועברו לאחר ביצוע בחינה איכותית של כל האלמנטים הרלבנטיים של הפעילות/הישות המדווחת. ובכלל זה גם בחינה של תוצרי הניטור/התראות של המערכות האוטומטיות בהן עשוי להסתייע המדווח, העשרת המידע ודיוקו - טרם העברת הדיווח לרשות.

דוגמא 1 :

<ul style="list-style-type: none"> ▪ החזר אשראי בסכום מהותי בסמוך למועד קבלתו ▪ פעילות במזומנים בהיקף כספי גבוה 	תמצית הידיעה
	<p>תוכן הידיעה</p>
	<p>צרופות לדיווח</p>

דוגמא 2 :

<ul style="list-style-type: none"> ▪ נראה כי האשראי המבוקש אינו אופייני למקבל השירות ▪ פעילות בעלת היקף כספי גבוה ומורכבות ללא הסבר סביר ▪ אדישות לתנאי השירות 	<p>תמצית הידיעה</p>
<p>ביום DD/MM/YYYY הלקוח, מר ע', מסר 4 שיקים לניכיון בסכום כולל של 350,000 ₪, משוכים על אותו מושך - חברת ט' בע"מ, השיקים נרשמו לפקודתו כשמועד פירעונם מידי. מר ע' ביקש לקבל תמורתם במזומן לצורך תשלום לעובדיו.</p> <p>ממסמכי הכר את הלקוח, עולה כי מדובר בעסק חדש (נפתח בשנה האחרונה) המעסיק 4 עובדים.</p> <p>ההיקף הכספי אינו תואם את פרופיל הלקוח (עסק חדש, מספר עובדים להם יועבר הכסף לכאורה) והפעילות אינה הגיונית כלכלית, לאור העמלות הגבוהות ששילם נוכח החלופה של הפקדה בבנק.</p>	<p>תוכן הידיעה</p>
<p>טופס הכר את הלקוח, מסמכי זיהוי מסמכי הפעולות - קבלות צילומי השיקים משני צדדים</p>	<p>צרופות לדיווח</p>

דוגמא 3 :

<ul style="list-style-type: none"> ▪ הצהרת לקוח הנחזית כלא נכונה (איש קש) ▪ חריגה מפרופיל הלקוח 	<p>תמצית הידיעה</p>
<p>ביום DD/MM/YYYY מר ב' ביקש לחתום מול החברה (הגורם המדווח) על הסכם לקבלת שירות של ניכיון כרטיסי אשראי בעבור חנות מכולת שפתח.</p> <p>החברה סירבה להתקשר עם מר ב' לאחר שבמסגרת בדיקות שבוצעו על ידה, התברר כי ניתן נגדו צו כינוס נכסים וצו פשיטת רגל.</p> <p>כחודשיים לאחר מכן, ב-DD/MM/YYYY, הגיע מר ד' לחתום על הסכם לקבלת שירות ניכיון כרטיסי אשראי עבור אותה חנות, באותה שם ובאותה כתובת.</p> <p>כשהתברר לחברה שמר ד' הינו קטין, שסבו (שהוא בעל עסק בסמיכות), רכש עבורו את החנות הופסקה ההתקשרות עמו. אנו חושדים כי מר ד' הינו איש קש של מר ב'.</p>	<p>תוכן הידיעה</p>
<p>מסמך הסכם קבלת שירות טפסי הכר את הלקוח מסמכי זיהוי</p>	<p>צרופות לדיווח</p>

דוגמא 4:

<ul style="list-style-type: none"> ▪ התחמקות ממסירת מסמכים תומכים או אסמכתאות ▪ חשד לשחיתות שלטונית 	תמצית הידיעה
<p>מר נ', בעל חברת בנייה ביקש לקבל הלוואה כנגד כספים, אשר מגיעים לו בעקבות זכיה במכרז לבניית בית כנסת בעיר. את כספי הלוואה מבקש לקבל במזומן בטענה שלחברת בניה יש קושי בתזרים המזומנים. למרות הבטחות של מר נ' להעביר את ההמחאות העתידיות שנמצאות בחזקתו, לא עשה כן. לאור זאת, יחד עם התבטאויות נוספות שלו, עלה אצלנו החשד כי חברת בניה משמשת בעל תפקיד בכיר בעיר לקבלת כספים.</p> <p>ביטוי מפתח: איש ציבור</p>	תוכן הידיעה
<p>חוזה הלוואה מסמכי זכיה במכרז מסמכי זיהוי</p>	צרופות לדיווח

דוגמא 5:

<ul style="list-style-type: none"> ▪ נראה כי מקבל השירות פועל בעבור נהנה, מבלי שהצהיר על כך 	תמצית הידיעה
<p>בתאריך DD/MM/YYYY פנתה החברה (הגורם המדווח) באמצעות מוקד הגביה ללקוח - מר כ' וביקשה להסדיר תשלום חוב לאחר שחזר תשלום בהוראת קבע מחשבון בנק שפרטיו: בנק G סניף T חשבון 987654.</p> <p>ההלוואה המקורית ניטלה בתאריך DD/MM/YYYY בסכום של 120,000 ש. הלקוח (הלווה), מר כ', הפנה את נציגת החברה אל מר ע' לצורך הסדרת החוב. לדבריו נטל את הלוואה עבורו. החוב הוסדר באמצעות העברה בנקאית מחשבונו של ע' - בנק F סניף V חשבון 561234.</p>	תוכן הידיעה
<p>חוזה הלוואה מסמכי זיהוי העתק תדפיס ההעברה הבנקאית</p>	צרופות לדיווח

דוגמא 6:

<ul style="list-style-type: none"> ▪ נחזה להיות נותן שירות אשראי ולא הצהיר על כך או הציג תעודות ▪ אדישות לתנאי השירות ▪ חשד לעבירת מקור 	<p>תמצית הידיעה</p>
<p>מר ר', מבצע אצל המדווח פעילות של ניכיון שיקים בהיקפים גדולים עבור מספר חברות שאינן קשורות כמיופה כח. כמו כן, מגיע באופן קבוע ומבצע הפקדות מזומן תמורת העברות לחשבון החברות. כאשר נשאל מדוע לא מפקיד את הכספים דרך הבנק, ענה שנשאל שם שאלות רבות ומעדיף להפקיד אצל נותן השירות. מר ר' הינו מוגבל באמצעים, ללא עוסק מורשה, וללא רישיון או אישור המשך עיסוק כנותן שירות אשראי (נש"א). לאחר בחינה של הנושא, הפסקנו את הפעילות מול ר'. ביטוי מפתח: עבירת מקור</p>	<p>תוכן הידיעה</p>
<p>טבלת פעילות פיננסית בקובץ אקסל פרטי חשבונות הבנק של החברות השונות צילומי שיקים משני צדדים + קבלות מסמכי זיהוי, טופס הכר את הלקוח</p>	<p>צרופות לדיווח</p>

דוגמא 7:

<ul style="list-style-type: none"> ▪ ביצוע פעולות ללא היגיון עסקי/ כלכלי ▪ פעילות מול גורם שלישי, ללא זיקה ברורה 	<p>תמצית הידיעה</p>
<p>לבקשת הלקוחה, גברת א', קיבלנו לחשבונו העברה בנקאית מחברת הבניה "נדל"ן בע"מ" לצורך העברת הכספים ללקוחה. קיבלנו את הכספים לאחר שהלקוחה הציגה בפנינו את המסמכים: הסכם נדל"ן עם חב' נדל"ן וביטול ההתקשרות עימם המפרט את כספי החזר העסקה שבוטלה. להפתעתנו, גברת א' ביקשה לקבל את הכסף, בסכום של כ- 250,000 ₪, בהעברה בנקאית לחשבון על שם חברה אחרת שלא ברורה הזיקה שלה לאי או לתחום הנדל"ן.</p>	<p>תוכן הידיעה</p>
<p>מסמכי זיהוי הסכם הנדל"ן ומסמך ביטול ההתקשרות פרטי הבקשה להעברה בנקאית</p>	<p>צרופות לדיווח</p>

דוגמא 8:

<p>▪ החזר אשראי ממקור זהה, ללא סיבה נראית לעין</p>	<p>תמצית הידיעה</p>
<p>מר ג' הגיע לקבל הלוואה לצורך רכישת נכס נדל"ן, הנכס משמש כבטוחה להלוואה בסך של 500,000 ₪. כספי הלוואה הועברו לחשבון על שמו של מוכר הנכס, מר ח', ע"פ הסכם הלוואה. בפועל, החזרי הלוואה יתקבל מחשבון ע"ש מר ט'. במהלך אותו החודש ניתנה הלוואה לאדם ב' בסך 750,000 ₪. כספי הלוואה הועברו לחשבון ע"ש מר ד', מוכר הנכס ע"פ הסכם הלוואה. החזרי הלוואה מחשבון ע"ש מר ט'. במסגרת ניטור שוטף, עלה כי מר ט' מבצע החזרי הלוואה ב-2 הלוואות נוספות כמפורט מטה.</p>	<p>תוכן הידיעה</p>
<p>טבלת הלוואות קשורות למר ט' העתק הסכמי הלוואות מסמכי זיהוי נספח הכולל את פרטי החשבונות השונים אליהם הועברו כספי הלוואות</p>	<p>צרופות לדיווח</p>

דוגמא 9:

<p>▪ הצהרה שניתנה לפי הצו שנחזית להיות בלתי נכונה ▪ חשד לעבירת מקור - הונאה</p>	<p>תמצית הידיעה</p>
<p>למר ג' הועמדו הלוואות בחברה, הלוואה בסך 220,000 ₪ לרכישת רכב (הסכום הועבר לסוכנות הרכב ל') והלוואה נוספת בסך 60,000 ₪ לצורך שיפוץ דירה (כספי הלוואה הועברו לחשבון הלוואה). הלוואות ניתנו בהפרש של חודשיים. לאחר כ-3 חודשים ממועד מתן הלוואות התקבל בחב' מכתב מעו"ד המייצג את אחיו של מר ג', לפיו אדם בשם מר ע' התחזה למר ג', הנמצא בחו"ל, זייף מסמכי זיהוי שלו, נטל את הלוואות בשמו ובנוסף פתח חשבונות בנק על שמו ובעקבות האמור הוגשה גם תלונה במשטרה. מבדיקתנו, את התשלום עבור עמלת פתיחת תיק הלוואה העביר מר מ'. במערכות החברה אותר כי עבור הלוואה - מר ג' ומר מ' הטלפון המעודכן זהה לטלפון של אדם בשם ח'. כתובת המעודכנת עבור מר ח' היא אותה הכתובת אליה ביקש מר ג' לקבל דואר. ביטוי מפתח: עבירת מקור</p>	<p>תוכן הידיעה</p>
<p>הסכמי הלוואות והעתק מכתב העו"ד המוזכר בתוכן הידיעה פרטי החשבונות אליהם הועברו כספי הלוואה מסמכי זיהוי</p>	<p>צרופות לדיווח</p>

עמוד 13 מתוך 41

דוגמא 10:

<ul style="list-style-type: none"> ▪ הצטלבות אל מול הרשימות של משרד הביטחון ▪ זיקה לאזור גאוגרפי או מדינה בסיכון גבוה להלבנת הון ומימון טרור 	תמצית הידיעה
<p>מר ע' הגיע לבצע פעולות של ניכיון שיקים (שיקים ע"ס 1,000 ש"ח - 2,500 ש"ח) וביקש להעביר את התמורה למוטב בשם XXX במדינה YYYY.</p> <p>בבדיקה מול רשימות מוכרזי הטרור של משרד הביטחון, עלתה התאמה שמית בין פרטיו של המוטב XXX אל מול הגורם ברשימה. בהתאם לכך, עצרנו את ביצוע הפעולה ופנינו מיד למשטרה לקבלת הנחיות.</p> <p>במקביל מועבר דיווח בלתי רגיל זה לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור.</p> <p>ביטוי מפתח: מימון טרור</p>	תוכן הידיעה
<p>מסמכי זיהוי</p> <p>פרטי הגורם ברשימה מולו הייתה ההתאמה</p> <p>צילומי שיקים משני צדדים</p>	צרופות לדיווח

תיבה 1- שילוב ביטויי מפתח בדיווח על פעילות בלתי רגיל

ביטויי מפתח, בדומה ל- תגיות, ייעודם לסמן ולהצביע על הנושא המרכזי של הדיווח הבלתי רגיל. שילוב **ביטויי מפתח**, כחלק מהמלל החופשי **בתוכן הידיעה**, מסייע למקד את הרשות בדיווח מסוים וכן לנתח בצורה יעילה יותר את תוכן הדיווח הבלתי רגיל, וליוזם בחינה מעמיקה של המקרה המדווח ונסיבותיו. משום כך, יש להקפיד להוסיף ביטויי מפתח בדיווחים הבלתי רגילים במידת הצורך ובהתאם לעניין. להרחבה ניתן לעיין במכתב שהופץ לגורמים המדווחים בנושא שילוב ביטויי מפתח בתוכן הידיעה בדיווח על פעולה בלתי רגילה לרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור- עדכון מאי 2019.

תיבה 2- דיווח בנושא מימון טרור ופרוליפרציה

נוסף על המאבק בהלבנת הון, מדינת ישראל ממשיכה לקיים מאבק עיקש ומתמשך גם במניעת מימון טרור והפצה ומימון של נשק להשמדה המונית (להלן - "פרוליפרציה"). הוראות צו איסור הלבנת הון, חוק המאבק בטרור, תשע"ו-2016, חוק המאבק בתכנית הגרעין של איראן, תשע"ב-2012 וחוק למניעת הפצה ומימון של נשק להשמדה המונית, התשע"ח-2018, **מטילות חובות הנוגעות למניעת מימון טרור ופרוליפרציה**. להרחבה בנושא יש לעיין במסמך הנחיות לעניין דרישות מניעת מימון טרור ומימון פרוליפרציה, אשר עודכן לאחרונה באפריל 2020 ומפורסם באתר האינטרנט של הרשות: **לחץ כאן**.

דגשים לבתי תוכנה וגורמי מחשוב

מבנה הדיווח הרגיל הינו כמפורט בהנחיות הדיווח לנותני שירותי אשראי³. הדיווחים מועברים לרשות במנת דיווח חודשית, במבנה המוגדרת מראש, הכולל 5 קבצי TXT, צרופות (העתקי צילומי שיקים משני הצדדים) ופרטים מלאים כנדרש בצו ובהנחיות הדיווח. שמות הקבצים הינם בפורמט קבוע⁴: txt. סוג רשומה E, תודש דיווח

עם קליטת הדיווחים הרשות מבצעת בדיקות תקינות ובקורות לבחינת מבנה הדיווח, שלמות ותקינות הערכים המוזנים בשדות הנדרשים. הרשות מפיצה לגופים המדווחים, בתי התוכנה וגורמי המחשוב הרלבנטיים קובץ המכיל רשימת חוקים לוגיים המפרט חלק מהבקורות, אשר מבוצעות על יד הרשות בעת קליטת הדיווח. הגורמים המדווחים עצמם - נדרשים, לבצע בקורות מקדימות, מקבילות ונוספות, טרם העברת הדיווח לרשות (כגון: כמות קבצים, שמות קבצים תקינים, צירוף צרופות וכיו"ב).

מובהר לגורמים, כי דיווח תקין, הנו דיווח בהתאם להוראות חוק איסור להבנת הון, הצווים והתקנות שהוצאו מכוחו, לרבות הנחיות ראש הרשות ביחס לדרכי הדיווח, מבנהו מועדיו ומקום הגשתו.

במסגרת הבדיקות הלוגיות, נבחנו הערכים המוזנים בשדות השונים: התאמה לפורמט הדיווח (לדוגמא: שדה במבנה תאריכי, קיום ערך ברשימת ערכים וכיו"ב), קשרים בין קבצים, שדות בקרה לזיהוי המדווח ועוד.

החוקים הלוגיים נחלקים לשני סוגים - חוקי חסימה וחוקי התראה.

חוקי חסימה, הינם חוקים בגינם הפעולה/הדיווח נחסם והמידע לא נקלט למאגר הרשות, מאחר ומדובר בשגיאה מהותית שאינה מאפשרת לרשות להבין את המידע שהועבר או שהמידע אינו שלם באופן המטעה את מאגר הרשות. במקרים בהם קיימות שגיאות חסימה, דינו של המידע כלא התקבל ברשות ועל המדווח לשלוח את הדיווח/הפעולה בשנית עם כל הפרטים המלאים.

חוקי התראה, הינם חוקים המאתרים מידע תוכני חלקי/שגוי, המידע מתקבל ברשות והמדווח נדרש לתקן/להשלים את המידע עם כל הפרטים המלאים של הפעולה המדווחת.

ראו דוגמאות לחוקים לוגיים בנספח א למסמך.

³ מסמך הנחיות ראש הרשות לדיווח, זמין באתר האינטרנט של הרשות: [לחץ כאן](#)
⁴ להמחשה: MMYYE10.txt.

4. כלים והמלצות ליישום גישה מבוססת סיכון על פי סטנדרטים בינלאומיים של ה-FATF

מטרת גישה מבוססת הסיכון אשר מקדם ארגון ה-FATF הינה לאפשר למדינות ולגופים בסקטור הפרטי ליישם אמצעים למאבק בהלבנת הון ובמימון טרור המותאמים למציאות הרלוונטית אליהם. באופן זה המאבק בהלבנת הון ומימון טרור יבוצע בכל מדינה ובכל סקטור באופן מדויק ויעיל יותר, באמצעות כלים מידתיים בהתאם להיקף הסיכון הפרטי והייחודי שזוהה. גישה זו משתקפת בהמלצות המעודכנות של ה-FATF אשר רואות בה בסיס עקרוני למאבק בהלבנת הון ומימון טרור.

משמעות יישום גישה מבוססת סיכון הינה כי על הגורמים הרלוונטיים במגזר הציבורי ובמגזר הפרטי, ביניהם נותני שירותי אשראי, להבין, לזהות ולהעריך את הסיכונים אליהם הם חשופים, או עתידים להיחשף, לגבש הערכת סיכונים לפיה תיושם גישה מבוססת סיכון ולנקוט באמצעים היעילים הדרושים בכדי לצמצם סיכונים אלו. במסגרת כך, נדרש ניהול יומיומי, היכרות ואמידת הסיכונים המשתנים, זיהוי ודירוג הסיכון ופיתוח מדיניות לניהול ולהפחתת הסיכון. דבר זה דורש השקעת משאבים, העלאת מודעות ואף ביצוע הכשרות גם בקרב נותני שירותי אשראי.

לשם יישום גישה מבוססת סיכון נדרשים משאבים ומומחיות על מנת לאסוף ולפרש מידע אודות סיכונים וכן לפתח מדיניות ונהלים להכשרה. יישום גישה מבוססת סיכון אף מסתמך על שיקול הדעת של אנשי מקצוע בבואם לערוך וליישם מדיניות ונהלים אלו. ארגון ה-FATF מתאר את יסודות יישום גישה מבוססת סיכון באופן הבא:

<ul style="list-style-type: none"> זיהוי סיכונים הלבנת ההון ומימון הטרור לאור המידע הפומבי אודות סיכונים וכן זהות הלקוחות, אופי השירות הניתן והאזור הגיאוגרפי של נותן השירות האשראי ושל הלקוח 	זיהוי סיכונים והערכתם
<ul style="list-style-type: none"> זיהוי ויישום אמצעים לניהול וצמצום סיכונים באופן יעיל ומהיר 	צמצום וניהול סיכונים
<ul style="list-style-type: none"> אימוץ מדיניות, נהלים ומערכות מידע במטרה לפקח על שינויים והתפתחויות של הסיכונים הלבנת הון ומימון טרור 	פיקוח מתמשך
<ul style="list-style-type: none"> תיעוד של הערכת הסיכונים, האסטרטגיות, המדיניות והנהלים במטרה לעקוב אחר סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, לנהלם ולצמצם אותם 	תיעוד

נותני שירותי אשראי יכולים להעריך סיכונים הלבנת הון ומימון טרור על ידי יישום קריטריונים שונים. כך ניתן לבנות אסטרטגיה לניהול סיכונים פוטנציאליים אשר מאפשרת לנותני שירותי האשראי לבצע הערכת סיכונים על לקוח בהיקף סביר ומידתי.

קטגוריות הסיכון הנפוצות ביותר הן (א) סיכון גיאוגרפי או סיכון מדינה; (ב) סיכון לקוח; ו-(ג) סיכון עסקי (הקשור באופי השירות הניתן).

המשקל הניתן לקטגוריות סיכון אלה (בנפרד או באופן משולב) בהערכת הסיכון הכוללת עשוי להשתנות בהתחשב בגודל, בתחכום, באופי ובהיקף השירותים הניתנים על ידי נותני שירותי האשראי. עם זאת, יש לשקול קריטריונים אלה בצורה כוללת ולא באופן פרטני. נותני שירותי האשראי צריכים להעריך באופן עצמאי את המשקל שיינתן לכל גורם סיכון. להלן שיטת עבודה מומלצת עבור נותני שירותי אשראי ליישום גישה מבוססת סיכון:

א. הכרת הלקוח: יש לזהות את הלקוח ואת בעלי השליטה בו, ואת הנהנים האמתיים בעסקה. במידת הצורך יש להבין מה מקור הכספים, הבטוחות ומקור הונו של הלקוח, מבנה הבעלות בו ומטרת העסקה.

ב. הבנה של אופי השירות הניתן: יש להבין את אופי העסקה. נותני שירותי אשראי צריכים להכיר את אופי השירות המדויק שהם מספקים ולהבין כיצד שירות זה עלול לסייע להלבין הכנסות שמקורן בפשיעה. כאשר לנותן שירותי האשראי אין את המומחיות הנדרשת, עליו לסרב לבצע את השירות המבוקש.

ג. הבנת ההיגיון הכלכלי העומד מאחורי העסקה: נותני שירותי אשראי צריכים שתנוח דעתם באופן סביר כי יש הגיון כלכלי מאחורי העסקה.

ד. ערנות לדגלים אדומים: אינדיקציה אשר יכולה להסב את תשומת לבו של המדווח בזיהוי דפוסי פעילות של מלביני הון ומממני טרור. בהתקיימם של הדגלים האדומים יש לבחון אותם יחד עם כל שאר נסיבות המקרה כדי לזהות האם קיים חשש שפעילות הלקוח הינה בסיכון גבוה להלבנת הון או מימון טרור.

ה. בחינת הצעד הבא ותוכנית פעולה: מסקנות הבדיקות שצוינו לעיל, קרי ביצוע הערכת הסיכונים ללקוח, יקבעו את המידה והאופי של התיעוד הנאסף בהתאם לנהלי הכרת הלקוח של נותן השירות (כולל מסמכים תומכים למקור ההון או הכספים).

ו. תיעוד: על נותני שירותי אשראי לבצע תיעוד מלא של הצעדים שצוינו לעיל.

פעולות היישום של גישה מבוססת סיכון על ידי גופים פיננסיים ועסקיים (בהתאם להערכת הסיכונים הפנימית של הגוף המפוקח) תכלול, בין היתר, התייחסות להליכי זיהוי והכרת הלקוח (Customer Due Diligence או CDD), בקרה שוטפת/מוגברת, ניטור פעולות, תיעוד ודיווח והדרכת עובדים:

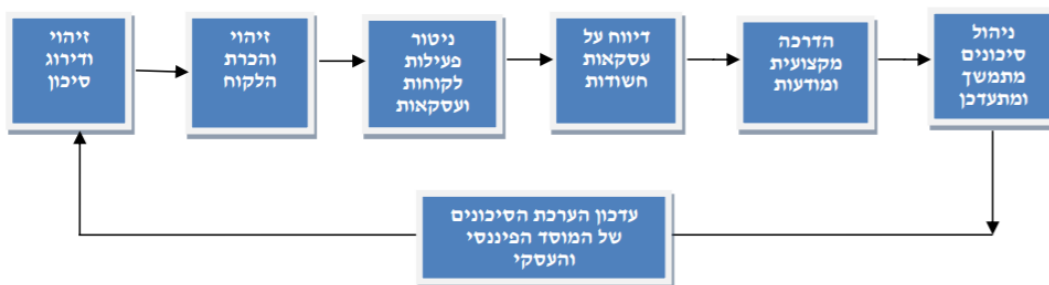
- **ביצוע הערכת סיכונים פנימית** בהתאם לסיכונים הייחודיים של נותן השירותים (על בסיס מידע פנימי וחיצוני) ואישורה בדרג הנהלה בכירה.
- **קביעת מדיניות ניהול סיכונים** תוך התחשבות בהערכת הסיכונים. יש להבין את הסיכונים שרלבנטיים לנותן השירותים, לקבוע כלים שונים לניהול סיכונים שונים

ואמצעים מתאימים להפחתת הסיכונים: ביטול הקלות/פטורים במצבי סיכון גבוה, והחלתם במצבי סיכון נמוך וכד'.

- **הליכי CDD ללקוחות** - סיווג לקוחות בסיכון (גבוה או נמוך), הליך זיהוי והכרת הלקוח ובדיקת נאותות שוטפת הכוללת, בין היתר, תיקוף הליך הכרת הלקוח אל מול הפעילות בפועל, יש לבצע באופן מבוסס סיכון. גישה מבוססת סיכון יכולה לאפשר לקבוע את ההיקף ואת הכמות של המידע הנדרש ואת המנגנונים שישמשו לעמידה בדרישות אלה.
- **בקרה פנימית וניטור פעילות** בהתאם לסיווג אופי ורמת הסיכונים, בכדי לאתר עסקאות בלתי רגילות, יש להחיל בקרה מוגברת במקרים של סיכון גבוה ולאפיין מקרים בהם יינקטו צעדים בקשר לחשבון ו/או לפעילות של לקוח כחלק מניהול הסיכון (הגבלת פעילות, סגירת חשבון וכד').
- **הדרכה מקצועית והגברת מודעות בקרב העובדים** – ביישום גישה מבוססת סיכון להדרכה, ניתנת לנותן השירותים גמישות להחליט על התדירות, מנגנוני ההוראה והדגשים בהדרכה.

יודגש, כי ניהול הסיכונים, הנו תהליך מתמשך ומתעדכן כל העת.

5. טיפולוגיות הלבנת הון ומימון טרור

הרשות פועלת לאיתור וזיהוי טיפולוגיות הלבנת הון ומימון טרור המבוססות על מקרים מהארץ והעולם בתחומים שונים ומשקיעה מאמצים בהפצת ידע תורתי בנושא, לרבות מסמכי הכוונה ומדריכים למדווחים הפיננסיים בסקטורים השונים. פעילותה של הרשות נובעת מהתפיסה כי הכרה ולמידה של הטיפולוגיות ודפוסי הפעולה המאפיינים עבירות הלבנת ההון ומימון טרור מסייעים במאבק בעבירות אלה ומפחיתים את יכולתם של מלביני הון לנצל את השירותים הפיננסיים הניתנים על ידי הסקטור המדווח. צורך זה במעקב ואיתור שיטות ואמצעים בהם משתמשים העבריינים, גובר במציאות בה אופן פעילותם משתנה תדיר והם נאלצים למצוא דרכים חדשות ויצירתיות להלבין הון או לממן טרור. שינויים אלו נובעים משינויי חקיקה, לרבות משטר איסור הלבנת הון, שינויים טכנולוגיים, פעילות מוגברת והתמקצעות של מנגנוני האכיפה, גופי מודיעין וגופים רגולטוריים. לאור כל זאת, לגופים המדווחים תפקיד חשוב ביותר במאבק בהלבנת הון ומימון טרור בהיותם "שומרי סף", אשר ביכולתם למנוע כניסה של הון שחור למערכת הפיננסית הלגיטימית או איתור מהיר של פעילות בעלת מאפיינים, לכאורה, של הלבנת הון ו/או מימון טרור.

לגופים המדווחים היכרות עם לקוחותיהם ודרך התנהלותם העסקית, ומשכך ביכולתם להעמיד מידע חיוני במקרים בהם קיימים תסמינים לביצוע עבירות הלבנת הון ומימון טרור. היכרות עם דפוסי הלבנת הון ומימון טרור נפוצים, והאופן בו עבריינים עושים שימוש לרעה בשירותים הפיננסיים תסייע באיתור לקוחות אשר נראה כי פעילותם קשורה לפעילות עבריינית. אי לכך, הרשות מייחסת חשיבות גבוהה לשיתוף הידע הקיים ברשות ועדכון שוטף של הגופים המדווחים בטיפולוגיות אלו ובמגמות בתחומי פעילות שונים, לרבות תחומי הסיכון שזוהו בהערכת הסיכונים הלאומית. היכרות זו תסייע לגופים להתמודד ביעילות עם סיכוני הלבנת הון ומימון הטרור אליהם הם חשופים בתחום פעילותם ולעמוד בדרישות הרגולטוריות במסגרת החוק.

להלן טיפולוגיות ושיטות פעולה בולטות שזוהו במקרים בהם העבריינים עשו שימוש בשירותיהם של נותני שירותי אשראי לצורך הלבנת הון ו/או מימון טרור:

- ❖ **שימוש בנותן שירותי אשראי במטרה להסתיר את זהות מעביר הכספים** – בשלב קבלת האשראי, עשוי העברייין לבקש להעביר את התמורה לחשבון בבעלות גורם שלישי, על מנת להסתיר את זהותו מהמוטב המקבל את הכספים. בדרך זו, העברייין מנתק את הקשר בינו לבין הפעולה והכספים שהביא עמו, והצד הנגדי יראה את נותן שירותי האשראי כמעביר הכספים.
- ❖ **שימוש באנשי קש** - על מנת להסתיר את זהותם וזיקתם לכספים שהופקו בעבירה, עושים עבריינים שימוש בצדדים שלישיים (אנשי קש) ובכלל זה בני משפחה, לצורך ביצוע פעולות פיננסיות. הפעילות מבוצעת בהכוונה של העברייין או של מלבין ההון

המקצועי, מבלי להצהיר על הנהנה האמיתי בכספים. לעיתים הפעילות מבוצעת באמצעות חברה בבעלות איש קש, כאשר בחלק מן המקרים החברה פעילה ובחלקם מדובר בחברה פיקטיבית. שימוש בחברות נעשה במטרה לשוות לפעילות חזות של פעילות עסקית. במקרים אלו, הצהרת בעלי השליטה או הנהנים תהיה שקרית.

❖ **שימוש בנותן שירותי אשראי כ"צינור" להעברת כספים** - כחלק מהליך הלבנת הון או מימון טרור, עבריינים מבצעים פעולות אצל נותן שירותי אשראי בכדי להעביר את הכספים שהופקו בעבירה במערכת הפיננסית דרך חשבונו של נותן שירותי האשראי. פעילות זו יכולה להיות בשלב ההחדרה של כספים למערכת הפיננסית (למשל, כאשר כספים נמסרים בצורה של מזומן) או בשלב הריבוד, בו מבוצעות פעולות רבות על מנת להרחיק את הכספים ממקורם העברייני. במקרים מסוימים נעשה שימוש בנותן שירותי אשראי לרכישת נכסים, על ידי העברת הכספים האסורים לצד המוכר את הנכס, דרך חשבון נותן שירותי האשראי. כך, עבריינים מצליחים להסוות את מקורם האמיתי או יעדם של הכספים ולשוות מראה חוקי לכספים בכסות של פעילות עסקית או פעילות פרטית (למשל, לקיחה או החזר הלוואה, ניכיון שיקים או רכישת נכס).

❖ **החזר הלוואה על ידי כספים שמקורם אסור** - גורמים עבריינים עלולים לנצל את שירותיו של נותן שירותי האשראי בכדי להכניס כספים שמקורם בעבירות לתוך המערכת הפיננסית באמתלה של החזרי הלוואה. במקרה זה, נטילת הלוואה לא תנבע מצורך אמיתי באשראי אלא מתוך מטרה לנצל את השירות לביצוע פעולה שתעניק כסות חוקית לכספים האסורים.

❖ **שימוש בשירותיו של נותן שירותי אשראי להלבנת כספים שמקורם בעבירה** - במקרים רבים יבקשו גורמים פלילים להמיר את הכספים שהופקו בעבירה לנכס פיננסי אחר באמצעות שירותים של נותן שירותי אשראי. כך למשל, ניכיון שיקים שהינו שירות פיננסי נפוץ בעיקר בקרב חברות ובתי עסק, מאפשר קבלת שיקים שהופקו בעבירות והמרתם למזומן, שיק משוך על חשבון הנש"א או העברה בנקאית. גורמים עבריינים עלולים לנצל את השירות על מנת להפוך את הרכוש האסור שמקורו בעבירות שביצעו להון נזיל וזמין לשימוש כדוגמת מזומנים. העמלה המשולמת לנותן השירותים הינה המחיר אותו מוכנים העבריינים לשלם תמורת ההלבנה ("עמלת ההלבנה"). דפוס זה נפוץ בעבירות שונות, כגון הפצת חשבוניות פיקטיביות, הימורים, עבירות מס ועוד.

❖ **שימוש בשירותיו של נותן שירותי אשראי לפעילות של נותן שירותים פיננסיים בלא רישיון** - ההיררכיה הפיננסית שמאפיינת את פעילותם העסקית של סקטור נותני שירותי אשראי, בה נותני שירותים קטנים משתמשים בשירותיהם של נותני שירותים גדולים יותר, עשויה להיות מנוצלת לרעה על ידי גורמים עבריינים. כך, עלול גורם הנותן שירותי אשראי בלא רישיון או שאינו מורשה לעסוק במתן אשראי הפועל עבור עצמו או עבור עבריינים, להשתמש בשירותים של נותן שירותי אשראי בעל רישיון כתשתית לפעילות פלילית, בלא צורך לפגוש את המערכת הבנקאית.

- ❖ **הסתרה או השמטת פרטים מהותיים לגבי הלוואה/עסקה או הגורמים הקשורים אליה** - עבריינים נוהגים להסתיר את זהותם או זהות צדדים קשורים לעסקה בהליך הכרת הלקוח, את מהות הקשר שלהם לעסקאות ופרטים מהותיים לגבי העסקה, לרבות מקור הכספים המשמש למימונה. זאת, בין היתר, באמצעות מסירת פרטים חלקיים, פרטים כוזבים, סירוב לשתף פעולה במענה על שאלות, מתן תשובות עמומות ולא ברורות וכדומה. שיטות הסתרה אלה מאפשרות לעבריין לבצע פעולות מבלי לקשור את עצמו אליהן ועלולות להקשות על בחינתן, במסגרת הליכי הכרת הלקוח וניהול הסיכונים.
- ❖ **שימוש במסמכים תומכים מזויפים או חלקיים** - במהלך עסקה או פעילות פיננסית מול נותן שירותי האשראי, יתבקש הלקוח להציג אסמכתאות תומכות שיאמתו את זהותם של הגורמים הקשורים לעסקה ויתקפו את ביצוע העסקה כגון תעודות זיהוי, מסמכי בנק, דוחות שנתיים, חשבוניות לטובין או שירותים, הסכמי ייעוץ, שטרי חוב, הסכמי הלוואה וחוזים. קיימים מקרים רבים בהם עבריינים ומלביני הון מקצועיים עושים שימוש במסמכים מזויפים או מסמכים אשר המידע בהם הנו חלקי, על מנת להסתיר את מקור הכספים ו/או את בעלי הזכויות בהם, ולהביא לדיווח כוזב לרשות במקרה והפעילות תדווח.
- ❖ **פיצול עסקאות לסכומים נמוכים מסף הדיווח** - על מנת למנוע דיווח על פעולה רגילה לרשות, לקוח יפצל עסקאות בסכומים גדולים למספר רב של עסקאות אשר יבוצעו במועדים סמוכים, כאשר כל אחת מהן בסכום הנמוך, מסך הדיווח.
- ❖ **ביצוע עסקאות בנכסי ערך בשווי כספי גבוה** – כתוצאה מחיזוק משטר איסור הלבנת הון נוצר לעבריינים קושי להחדיר למערכת הפיננסית סכומים גבוהים בפעולה אחת או במספר פעולות בודדות במסגרת עסקה לגיטימית שאינה מעוררת חשד. משום כך, העבריינים עשויים להעדיף עסקאות בנכסים בעלי ערך כספי גבוה כגון נדל"ן, חפצי אומנות, זהב, יהלומים וכדומה שפעילותם מאופיינת בסכומים גבוהים מול גורמים שלישיים (מוכרי הנכסים). אטרקטיביות השימוש בנכסי ערך גוברת לאור האפשרות לבצע מניפולציות בשוויים ולאור היעדר החובה לרישום מלוא שרשרת הבעלות בהם. לביצוע עסקאות אלה, עשויים להיות מנוצלים שירותיהם של נותני שירותי האשראי בעבור מתן הלוואות לרכישת נכסים בעלי שווי גבוה.

6. תסמינים ו"דגלים אדומים"

"דגל אדום" הנו אינדיקציה, אשר יכולה להסב את תשומת לבו של המדווח ולסייע בזיהוי פעילות של מלביני הון ומממני טרור. בהתקיימם של הדגלים האדומים, על נותן שירותי האשראי לבחון אותם, יחד עם כל המידע הקיים על מקבל השירות/הלקוח, המוצר או השירות הניתן ונסיבות המקרה, כדי לזהות האם קיים חשש שפעילות הלקוח הינה בסיכון גבוה להלבנת הון או מימון טרור. אין בקיומו של דגל אדום בודד בפני עצמו כדי להעיד בהכרח על סיכון להלבנת הון או מימון טרור, ובלבד שקיים הסבר מניח את הדעת לפעילות זו. אולם, ככל שקיימים דגלים אדומים רבים יותר בפעילות, כך עולה החשש כי מדובר בפעילות הלבנת הון או מימון טרור.

במטרה לסייע לנותני שירותי אשראי בפעולות ניטור וזיהוי פעולות בלתי רגילות, מפורטים להלן תסמינים ודגלים אדומים⁵ בחלוקה לפי תחומי הפעילות השונים מחד ולפי שלבי התהליך של מתן האשראי מאידך. דגלים אדומים אלו יכולים לשמש עילה לבחינה של הפעילות והעברת דיווח בלתי רגיל לרשות בגינה. כמו כן, דגלים אדומים אלו, יכולים לשמש כתזכורת לבחינה מחודשת של פעילות הלקוח אל מול הליך הכר את הלקוח שבוצע בעבר. חלקו הראשון של הפרק מפרט את תהליך מתן ההלוואה והדגלים האדומים השזורים בו. שלבי התהליך הינם - הכר את הלקוח, נטילת ההלוואה והחזר ההלוואה. חלקו השני של הפרק מפרט דגלים אדומים ייחודיים לסוג השירות בחלוקה לחמש קטגוריות: נדל"ן, קבוצות רכישה, פקטורינג, מימון רכבים, ניכיון כרטיסי חיוב וניכיון שיקים. תחומי הפעילות בנדל"ן ומימון רכבים של נותני שירותי האשראי עשויים להיות מנוצלים לרעה לצורכי הלבנת הון בשל מאפייני הענפים ובכלל זה, השימוש הנרחב במזומנים, היעדר חובות הצהרה על הנהנים בפועל, הקלות שבה ניתן לבצע מניפולציות במחירים והעדר הסדרה ופיקוח בהם. חלק מהדגלים האדומים יכולים להשתייך ליותר מקטגוריה אחת. אין המדובר ברשימה סגורה או ממצה. כמו כן, ייתכן כי חלק מהדגלים האדומים יתאימו גם לפעילות של הלבנת הון/מימון טרור המבוצעת באמצעות גופים פיננסיים אחרים.

1. דגלים אדומים על פי שלבי מתן ההלוואה

1.1. הליך הכרת הלקוח⁶

הלקוח מתחמק ממסירת פרטי זיהוי.

הלקוח מתחמק ממסירת מסמכים תומכים או אסמכתאות.

⁵ ניתן לעיין בתסמינים נוספים שפורסמו בנספח החמישי (סעיף 8(ב)) לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של נותני שירותי אשראי למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ח – 2018 https://www.nevo.co.il/law_word/Law06/tak-7964.pdf
⁶ ראה גם מסמך סטנדרטים בינלאומיים של ארגון FATF הכולל התייחסות להליך הכרת הלקוח מיוני 2019. <https://www.fatf.org/gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF%20Recommendations%202012.pdf>

- ❖ הלוואה נלקחת כנגד בטחונות שמקורם אינו ברור או שאינם תואמים את פרופיל הלווה או שאינם בעלי זיקה ברורה ללווה.
- ❖ העמדת בטוחות בערך גבוה משמעותית מגובה האשראי המבוקש בלא הסבר סביר.
- ❖ נראה כי קיימת זיקה בין בקשות אשראי שונות בלא הסבר סביר.
- ❖ הלווה אדיש לתנאי ההלוואה או אינו בקיא בפרטי העסקה.
- ❖ לקוח המגיע מלווה בגורם שלישי אשר זיקתו ללקוח או לעסקה אינם ברורים או שנראה כי הגורם השלישי הינו הדומיננטי בעסקה או נותן הוראות ללקוח.
- ❖ נראה כי בקשת אשראי נועדה לבוא במקום בקשת אשראי של גורם שסורב.
- ❖ נראה כי מבקש או מקבל שירות מבצע פעולות במטרה למנוע או לשבש דיווח לרשות.
- ❖ גובה ההלוואה המבוקשת שונה משמעותית משווי הנכס בעבורו נלקחה ההלוואה.
- ❖ לקוח הנוטל הלוואה כנגד נכס שאינו בבעלותו או שהזיקה שלו לנכס הנרכש אינה ברורה.
- ❖ הלקוח מוסר גרסאות סותרות לגבי מהות ההלוואה או פרטי העסקה.
- ❖ האשראי ניתן עבור פעילות הנעשית מול מדינות וטריטוריות בסיכון המנויות בתוספת הראשונה.
- ❖ הוראות למתן אשראי הניתנות מכתובות IP במדינות וטריטוריות בסיכון או מגורם בעל תושבות במדינה או טריטוריה בסיכון.
- ❖ הלווה המבקש לקבל את כספי ההלוואה במזומן או באמצעי למוכ"ז.
- ❖ הלווה מבקש לקבל את כספי ההלוואה לחשבון שאינו קשור אליו.
- ❖ הלקוח מבקש לקבל את כספי ההלוואה בחשבון המנוהל במדינות או טריטוריות בסיכון.
- ❖ לקוח המוסר מידע כוזב או מסרב להציג מסמכים נלווים או מציג אסמכתאות שאינן מספקות או שאינן תומכות בהצהרות וגרסאות שנתן.
- ❖ ערב בעסקת האשראי אשר זיקתו ללקוח או לעסקה אינם ברורים.
- ❖ ערב זהה בעסקאות שונות מבלי הסבר מקבל על הדעת.
- ❖ ערב בעסקה אשר מכחיש את זיקתו ללקוח ו/או לעסקה.

1.3. החזר אשראי

בדומה לשלב נטילת ההלוואה, גם השלב בו מוחזרים כספי ההלוואה והאופן בו מבוצעים התשלומים בגין החזר, עלול להוות אמצעי להחדרת כספים שמקורם אסור למערכת הפיננסית, כחלק מהליך הלבנת הון. להלן מספר דגלים אדומים שעשויים להיות רלוונטיים לכל סוגי השירותים הניתנים :

עמוד 25 מתוך 41

- ריבוי העברות בעלות בנכס במהלך תקופת זמן קצרה.
- חוסר התאמה בין פרטי הנכס עליהם הצהיר הלקוח לאלו המופיעים במרשם המקרקעין.
- העברת כספים מחשבון שאינו בבעלות הרוכש החתום בחוזה.
- העברות כספים המבוצעים שלא בהתאם למועדי התשלום המוצהרים בחוזה העסקה.
- תנאי ההלוואה שהועמדו ללקוח לצורך רכישת הנדל"ן אינם סבירים.
- קיים חוסר התאמה בין המוטב לתשלום לבין המוכר הרשום באסמכתאות שהוצגו.
- הנכס הנרכש אינו תואם את מאפייני הלקוח ו/או את המידע שנמסר במסגרת הליך הכר את הלקוח.
- הלקוח קונה חזרה נכס שהוא מכר לאחרונה.

2.2. דגלים אדומים בתחום קבוצות הרכישה

- העברות כספים לחשבון צד שלישי שאינו נכלל במוטבים שהוצהרו במסמכי קבוצות הרכישה.
- נהנים שהוצהרו בחשבון אינם נמנים בין הרוכשים של קבוצת הרכישה.
- לקוח מבקש להעביר את כספי ההלוואה לחשבון קבוצת הרכישה במטבע זר.
- התנהלות פיננסית או עסקית שאינה אופיינית לקבוצות רכישה כגון התנהלות ללא ליווי בנקאי.
- לקוח המבקש ליטול הלוואה עבור נהנה בקבוצת רכישה מבלי שיהיה קשר מובהק ביניהם.
- עולה חשש כי לקוח הרשום כנהנה בפרויקט הינו בעל זיקה למוטבים ו/או הגורמים המנהלים את קבוצת הרכישה מבלי להצהיר על כך.

2.3. דגלים אדומים בתחום הפקטורינג¹¹

- עליה חריגה בהיקפי העסקאות בלא הסבר סביר.
- לקוח או בעל חוב מבקש כי התשלום יועבר לחשבון של צד שלישי שאינו קשור לעסקה.
- קיים חוסר התאמה בין פרטי החייבים המופיעים על גבי החשבוניות המיועדות לעסקת הפקטורינג לבין הגורמים שהעבירו בפועל תשלום בגין החוב.
- נראה כי החייבים אינם קשורים לתחום העיסוק של הלקוח, בלא הסבר סביר.

¹¹ פקטורינג היא עסקת רכישה של חובות פתוחים של לקוחות המאפשרת הקדמת תשלומים דחויים.

- ריבוי חייבים העוסקים בתחום עתיר מזומן או בפעילות בסיכון גבוה להלבנת הון או מימון טרור.
- נראה כי היקף התשלומים בגינם מבוקש לבצע עסקת פקטורינג אינו תואם את אופי השירות שניתן או את המוצר שנמכר.
- נראה כי הלקוח אדיש לתנאי המימון בעסקה.
- נראה כי החשבוניות שהוגשו לצורך ביצוע העסקה מזויפות.
- הגורמים החייבים מכחישים את מעורבותם בעסקה.

2.4. דגלים אדומים בתחום מימון רכבים

- עסקת מימון רכב בהיקף כספי גבוה ובלתי סביר מבלי לקבל הסברים המניחים את הדעת.
- לקוח המבקש לקבל את כספי הלוואת מימון הרכב בפיצול, בלא הסבר סביר.
- לקוח המבקש לקבל מימון לרכישת רכב בעבור גורם שלישי בלתי קשור או מבקש להעביר את הכספים לגורם בלתי קשור.
- פער בין פרופיל הלקוח כפי שזוהה בתהליך הכרת הלקוח אל מול גובה האשראי המבוקש.
- הרכב בגינו נלקחת הלוואה נמכר בסמוך למועד נטילת ההלוואה.
- נוטל ההלוואה עבור רכישת הרכב הנו תאגיד, וקיים קושי לזהות את בעלי השליטה בו.
- הרכב נמכר על ידי תאגיד, אשר זהות בעלי השליטה בו אינה ידועה.

2.5. דגלים אדומים בתחום ניכיון כרטיסי חיוב

- מאפייני העסקאות בכרטיסי החיוב אינם תואמים את הפעילות העסקית של הלקוח.
- עליה חריגה בסכומים המנוכים בכרטיסי החיוב, ללא הסבר סביר.
- שינוי בדפוס הפעילות העסקית או אופי העסקאות (עסקאות רגילות אל מול תשלומים, סכומים עגולים, מחזוריות בתאריכי ביצוע העסקאות ובסכומן).
- בתי העסק בהם בוצעו הפעולות נמצאים בקטגוריות בסיכון להלבנת הון או מימון טרור.
- נראה כי קיים קשר בין עסקאות המבוצעות על ידי לקוחות שונים (למשל, בקשה לניכיון עסקאות שונות בהן נעשה שימוש באותו כרטיס אשראי) ללא הסבר סביר.
- היקף החוב המנוכה גבוה ושייך לגורמים בודדים ללא הסבר סביר.
- לקוח המנסה לבצע ניכיון כרטיסי חיוב שבית עסק אחר סורב לגביהם בעבר.

2.6. דגלים אדומים בתחום ניכיון שיקים

- ❖ לקוח שנראה כי מבצע ניכיון שיקים בסכומים מתחת לרף הדיווח בכדי למנוע דיווח לרשות.
- ❖ נראה כי לקוח מבצע פעולות עבור גורם שלישי בלא שהצהיר עליו כמקבל השירות.
- ❖ לקוח מבקש לקבל את התמורה מעסקאות ניכיון בסכומים גבוהים במזומן, בלא הסבר המניח את הדעת.
- ❖ עליה חריגה בהיקפי השיקים המנוכים על ידי הלקוח.
- ❖ פעילות ניכיון השיקים ו/או מאפייני הפעילות (סכומים, תדירות, אופן החיוב) שאינם תואמים את תחום פעילותו העסקית של הלקוח.
- ❖ העדר קשר ברור בין תחום עיסוקו של הלקוח לבין תחום העיסוק של בעל השיק המנוכה.
- ❖ לאור היקפי הפעילות ותדירות הפעילות נראה כי מדובר בנותן שירותי אשראי הפועל בלא רישיון.
- ❖ הלקוח אדיש לעמלות בגין ניכיון השיקים.
- ❖ הלקוח מבקש להעביר את התמורה לחשבון בנק של גורם שלישי בלא הסבר המניח את הדעת.
- ❖ לקוח מבקש לנכות שיקים המשוכים מחשבון על שמו לפקודת צדדים שלישיים.
- ❖ העדר זיקה ברורה של הלקוח לבעל השיק המנוכה.
- ❖ ישנו חשש לאותנטיות השיקים ו/או לאמינות הפעילות בין הלקוח לבעל השיק.
- ❖ איתור זיקה של המוטב ו/או בעל השיק למדינה או טריטוריה בסיכון ללא הסבר סביר.

7. דוגמאות לתיקי חקירה

פרק זה מציג מספר מקרים המתבססים על חקירות הלבנת הון להן סייעה הרשות, בהן הלבנת ההון בוצעה תוך ניצול לרעה של שירותים פיננסיים שניתנו על ידי נותני שירותי האשראי לחשודים בביצוע העבירות שנחקרו. מידע שהתקבל ברשות בנוגע לפעולות שבוצעו לצורך הלבנת כספי העבירות, היה מהותי להבנת התמונה המודיעינית וסייע לקידומה והצלחתה של החקירה. המידע שהעבירה הרשות שימש לגיבוש החשדות וביסוסן, כלל מידע חדש על הצדדים המעורבים בפעילות, פעולות שבוצעו על ידם, נכסים פיננסיים בהם נעשה שימוש וקשרים נוספים שלא היו ידועים קודם לכן. מקרים אלה ממחישים את תפקידם הקריטי של כלל הגופים המדווחים כ"שומרי סף" ושל נותני שירותי האשראי בפרט, במאבק בפשיעה כלכלית, לרבות הלבנת הון ומימון טרור. בנוסף, מעידים מקרים אלו על הצורך בזיהוי תבניות פעילות חריגות וישויות אשר מאפייניהם ופעילותם חריגים, הגברת הערנות לפעילות בלתי רגילה והעברת דיווח יעיל, איכותי וממוקד לרשות (ראו דגשים והבהרות לעניין הדיווחים הבלתי רגילים בפרק 2 למסמך).

חלק מהמקרים פורסמו בכלי התקשורת, והגיעו לסיכום לאחר הליך משפטי וחלקם מקרים "מטוהרים" ללא פרטים מזהים מתוך ניסיון הרשות¹². עוד מוצג מקרה מהעולם הרלוונטי לסקטור נותני שירותי אשראי, במטרה לשתף מן הניסיון הבינלאומי שנצבר בתחום.

מקרים מהארץ:

מקרה 1- הלבנת הון שמקורו בעבירות של הפצת חשבוניות פיקטיביות	
רקע	<ul style="list-style-type: none"> חקירות כלכליות רבות בתחום של חשבוניות פיקטיביות מראות, כי דפוס הלבנה עיקרי בעבירות אלו, הנו באמצעות ניכיון השיקים הניתנים בגין רכישה או מכירה של החשבוניות אצל נותני שירותי אשראי. מקרה זה מתאר דפוס הלבנת הון שמקורו בהלוואות והפצת חשבוניות פיקטיביות, שבוצע במספר מקרים שונים בשנים האחרונות.
תוכן המקרה	<ul style="list-style-type: none"> ברשות התקבלה בקשת מידע במסגרת חקירת משטרה שהתנהלה בחשד לביצוע עבירות של הפצה וקיזוז חשבוניות מס פיקטיביות, קבלת דבר במרמה והלבנת הון. במקרה זה, העניקו מספר גורמים הלוואות לחברות עסקיות בתמורה לחשבוניות פיקטיביות שהוצאו לטובת חברות בבעלותם או בבעלות אנשי קש שפעלו עבורם. חלק מן החברות שפעלו עבור החשודים היו פיקטיביות, קרי, ללא פעילות עסקית אמיתית. הריבית על ההלוואות והתשלומים בגין

¹² הפרטים המזהים טושטשו על מנת למנוע פגיעה בחקירות משטרה שעדיין מתנהלות.

<p>החזרי ההלוואה, קוֹזוּ מול החזרי מע"מ שקיבלו החברות החשודות מרשויות המס בגין החשבוניות הפיקטיביות. החזרי ההלוואות בוצעו באמצעות שיקים שניתנו לפקודת החברות הקשורות לחשודים, אשר ניכו את השיקים אצל נותני שירותי אשראי.</p> <ul style="list-style-type: none"> במהלך החקירה הפיננסית, אותרו במאגרי הרשות דיווחים בלתי רגילים של נותני שירותי אשראי, אשר הצביעו על התנהלות חריגה של מבקשי שירות שביקשו לנכות את השיקים שנמשכו מחשבונות הלווים. מהדיווחים עלה כי אנשי הקש הגיעו לנותני שירותי האשראי מלווים בגורמים שלישיים (החשודים בפרשה). דיווח אחד הצביע על שיקים שנרשמו לפקודת אחת החברות הפיקטיביות בבעלות החשודים. נותן שירותי האשראי מסר כי בהליך הכרת הלקוח בעבור פעילות ניכיון השיקים התקשה מקבל השירות במילוי הטפסים ובמתן תשובות מספקות בנוגע לחברה בבעלותו ופעילותה העסקית. גורם שלישי שהגיע יחד עם מקבל השירות היה דומיננטי מול נותן שירותי האשראי, הדריך במהלך העסקה וסיפק את הפרטים למילוי הטפסים. הגרם השלישי סרב לבקשת נותן שירותי האשראי להזדהות. התנהגות זו של הלקוחות עוררה את חשדו של נותן שירותי האשראי והעסקה לא בוצעה. חשוד אחר ביצע במספר מועדים שונים פעילות של ניכיון שקים הערוכים לפקודת חברה בבעלותו כשהוא מלווה בבעלים של החברה ממנה נמשכו השיקים וביקש לקבל את התמורה במזומן. 	
<ul style="list-style-type: none"> שימוש בהחזרי מע"מ כחלק מהליך מתן והחזר הלוואות. שימוש באנשי קש במטרה להסתיר את בעלי השליטה בחברות פיקטיביות דרכן זרמו הכספים שמקורם בעבירה. ניצול פעילות עסקית של חברה לביצוע עסקאות בכספים שמקורם בעבירות בסכומים גבוהים ו/או בתדירות גבוהה. הסתרת פרטים מהותיים לגבי העסקה והגורמים הקשורים אליה. 	<p>טיפולוגיות</p>
<ul style="list-style-type: none"> חשיפה של שיטת הפעולה ודפוסי הלבנת הון בהן נעשה שימוש, על מנת להחדיר את כספי העבירות לתוך המערכת הפיננסית במסווה של פעילות עסקית לגיטימית. הצבעה על נתיב הכספים בתהליך ההלבנה. חיזוק חשדות המשטרה כנגד החשודים. איתור גורמים נוספים שהיו מעורבים בפרשייה, אשר לא היו מוכרים למשטרה קודם לכן. 	<p>תרומתם של הדיווחים</p>

מקרה 2- הלבנת הון שמקורו בעבירות שחיתות (שוחד)	
רקע	<ul style="list-style-type: none"> ברשות זוהו דיווחים בנקאיים שנקשרו לאיש ציבור בכיר בגין פעילות חריגה הקשורה אליו ולבני משפחתו. הדיווחים הצביעו על פעילות גבוהה במזומנים, פעילות גבוהה אצל נותני שירותים פיננסיים שונים, העברות בין חשבונות קשורים אליו ולבני משפחתו והעברות שנתקבלו מגורמים שלישיים אשר נקשרו בעבר בפלילים. דיווחים אלה הצטלבו עם מידע שלילי גלוי. המידע הועבר למשטרת ישראל והביא לפתיחת חקירה שבמהלכה הועברו לרשות בקשות למידע נוסף. המקרה מצביע על דיווחים אודות התנהגות חריגה של לקוח ללא תלות באופי העסקה, ולכן עשוי להתאים לכל סוגי הפעילויות של נותני שירותים פיננסיים כולל מתן אשראי.
תוכן המקרה	<ul style="list-style-type: none"> הרשות איתרה מידע פיננסי אודות איש ציבור שהוביל לחקירה מעמיקה אודותיו, בני משפחתו וגורמים שלישיים שנקשרו אליו במהלכה ביצעה פניות בבקשות מידע לרשויות מקבילות בחו"ל (FIUs). החקירה הפיננסית העלתה אותר דיווח בלתי רגיל מהותי שנתקבל מנותן שירותים פיננסיים שתיאר פעילות פיננסית שביצע שליח (מקבל השירות) בעבור איש הציבור מבלי להצהיר על כך. השליח ביצע מספר העברות כספים בינלאומיות בתקופה קצרה לטובת קרוב משפחה של איש הציבור בסכום מצטבר של עשרות אלפי דולר. הדיווח הועבר לאחר שנותן השירות זיהה כי מבקש השירות ומוטב הכספים בחו"ל קשורים לאיש ציבור ומשום העדר זיקה בין צדדי העסקה והקושי של מבקש השירות במתן הסבר לפעולות שביצע (העברות הכספים). בנוסף, אותר דיווח בלתי רגיל מנותן שירותי מטבע נוסף לגבי נכסים פיננסיים בבעלותו של איש הציבור ופעולות שבוצעו בנכסים, בין היתר, על ידי בני משפחתו מקרבה ראשונה.
טיפולוגית	<ul style="list-style-type: none"> שימוש בחשבונות של נותן שירותי אשראי במטרה להסתיר את זהות מעביר הכספים. שימוש באנשי קש כולל בני משפחה מקרבה ראשונה במטרה להסתיר את בעליהם האמיתיים של הכספים. שימוש בנותן שירותי אשראי כ"צינור" להעברת כספים בינלאומית. השמטת פרטים מהותיים לגבי העסקה (מטרת העברות הכספים) והסתרת זהותו של מקבל השירות האמיתי.
תרומתם של הדיווחים	<ul style="list-style-type: none"> ביסוס החשד לביצוע עבירות של שוחד, העלמת מיסים והלבנת הון, בין היתר, באמצעות בני משפחתו וגורמים שלישיים קשורים אליו נוספים.

<ul style="list-style-type: none"> • פתיחת הליך משפטי שבו הוגשו כתבי אישום והגורמים המעורבים הורשעו בעבירות של שוחד, מרמה, הפרת אמונים והלבנת הון. • זיהוי התנהלות פיננסית אסורה של איש הציבור שלא דווחה לרשויות המס. 	
<p>פעילות פיננסית שבה מבקש השירות ו/או מוטב הכספים קשור לאיש ציבור.</p> <p>פעילות של לקוח שנראה כי מבוצעת עבור גורם אחר שלא הוצהר לגביו.</p> <p>פעילות פיננסית שבה אין קשר ברור בין מבקש השירות למוטב הכספים.</p>	<p>דגלים אדומים</p>
<p>The diagram illustrates a complex money laundering scheme. At the top, two banks (labeled 'BANK פרטיים') are connected by 'העברות כספים' (inter-bank transfers). A 'נותן השוחד' (bribe payer) is shown sending 'כספי שוחד' (bribe money) to the right bank. Below the banks, 'מזומנים' (cash) is being deposited into 'הפקדות' (deposits) at both banks. On the left, 'בני משפחה' (family) are linked to the left bank. In the center, 'איש ציבור בכיר' (senior public official) is linked to both banks. On the right, 'איש קש' (connected person) is linked to the right bank. At the bottom, 'נותני שירותי מטבע' (currency service providers) are shown exchanging 'מטבע' (currency) with the public official. Arrows indicate the flow of funds: from the public official to the currency providers, from the providers to the family and the connected person, and from the banks back to the public official. A dashed line connects the family and the public official, suggesting a relationship.</p>	<p>תרשים</p>

מקרה 3- נותן שירותי אשראי ללא רישיון מלבין הון באמצעות נותן שירותי אשראי בעל רישיון עיסוק	
רקע	<ul style="list-style-type: none"> במקרים רבים שכללו פעילות אסורה של מתן שירותי אשראי ללא רישיון, חלק ניכר מפעילותם הפיננסית של העבריינים עברה דרך נותני שירותים פיננסיים בעלי רישיון אחרים, לעיתים, באמצעות אנשי קש. בשל מאפייני הפעילות של נותני שירותי האשראי, ביניהם, פעילות מול גורמים שלישיים שונים ללא זיקה ברורה לנותן השירותים ופעילות תדירה בהיקפים גבוהים יחד עם העובדה שמרביתם פועלים אחד מול השני, מדגישים את הצורך והחשיבות בביצוע בקרות פנימיות לאיתור המקרים בהם נותני שירותי אשראי מנצלים לרעה שירותים של נותני שירותים פיננסיים בעלי רישיון אחרים והחשיבות בהעברת דיווח אודותיהם לרשות.
תוכן המקרה	<ul style="list-style-type: none"> ברשות נתקבלה בקשת משטרה בחשד לניהול "קו הלוואות" וניכיון שיקים בשוק האפור תוך ביצוע עבירות של סחיטה באיומים, העלמות מס והלבנת הון. החשודים הלבינו את כספי העבירות, בין היתר, באמצעות בני משפחה של החשודים כולל חשבונותיהם הפרטיים וחברות בבעלותם, באמצעות גורמים שלישיים נוספים אשר חלקם נחשדו בפלילים בעבר ובאמצעות נותן שירותים פיננסיים שניהל בעבורם כרסות פיקטיביות על שמם של אנשי קש שביצעו את הפעולות בשמם ובנחייתם של החשודים. פעילותם הפיננסית התאפיינה בשימוש במזומנים רבים (הפקדות ומשיכות), העברות כספים בין חשבונותיהם הקשורים לחשודים ופעילות גבוהה בשקים בחשבונות בנק ואצל נותני שירותי אשראי. חלק מהפקדות המזומן בוצעו בבנק הדואר לחשבונות של גורמים שלישיים שלא היו ידועים למשטרה טרם העברת המידע מהרשות. במהלך החקירה הפיננסית, אותרו דיווחים בלתי רגילים מנותן שירותי אשראי על גורם שלא נכלל בבקשות המשטרה שביצע במועדים סמוכים ניכיון שיקים בסכומים גבוהים מצטברים של למעלה ממיליון ₪ בתמורה למזומן, בטענה כי מדובר בהלוואה שקיבל בעבור הקמת עסק. נותן שירותי האשראי זיהה מספר דגלים אדומים בעסקאות ובכלל זה, השיקים היו משוכים מחשבון חברה שהקשר בינה לבין מבקש השירות לא ברור, מאפייני העסקאות אינם תאמו את מאפייני הלקוח שהצהיר כי הינו שכיר והעובדה שהלקוח ביצע את הפעולות במועדים שונים בסמיכות זמנים ובסכומים גבוהים וחריגים. יתרה מזאת, התמורה נמסרה למבקש השירות לאחר מועדי הפירעון של השיקים - פעולה שלכאורה איננה אופיינית לעסקה של ניכיון שיקים עם

מקרה 4- הלבנת הון שמקורו בארגון פשיעה	
רקע	<ul style="list-style-type: none"> • ארגוני פשיעה רבים משתמשים בשירותיהם של נותני שירותים פיננסיים בעלי רישיון לצורך הלבנת הון שמקורו בעבירות המבוצעות על ידי הארגון. בחלק מהמקרים, נותני שירותי האשראי המעורבים מוחזקים בבעלות הארגון או פועלים בשירותו ומספקים תשתית נוחה ומאורגנת להלבנת הון.
תוכן המקרה	<ul style="list-style-type: none"> • חקירת משטרה כנגד ארגון פשיעה בחשד לביצוע עבירות של רצח, סחיטה, סחר בסמים, עבירות מס, מתן הלוואות ללא רישיון והלבנת הון. • הרשות נתנה מענה לבקשות קבלת מידע מהמשטרה אודות ראשי ארגון הפשיעה, חברי הארגון, חברות הקשורות לאנשי הארגון וישויות קשורות נוספות. • ממצאי החקירה העלו כי הפעילות הפיננסית של חברי ארגון הפשיעה התאפיינה בעיקר בשימוש במזומנים ובפעילות גבוהה בשיקים. עוד נמצא כי הכספים שהופקו בעבירות שבוצעו על ידי הארגון הולבנו באמצעות שימוש בחברות בבעלותם, כולל עסק של מתן שירותי אשראי עם רישיון שהוחזק על ידי אשת אחד החשודים ובו הועסקו חברי ארגון נוספים. • הדיווחים הצביעו על שיטת פעולה לפיה הכספים שהופקו בעבירות (כספי הקורבנות) הופקדו בשיקים שנערכו לטובת חברות בבעלות חברי הארגון ונוכו אצל נותן שירותי האשראי שבשירות הארגון, בתמורה למזומן או לשיקים המשוכים מחשבונו. בהמשך, חברי הארגון היו מנכים את השיקים המשוכים מחשבונו של נותן שירותי האשראי המעורב אצל נותני שירותי אשראי אחרים במסווה של פעילותם עסקית לגיטימית. • היקפי הפעילות היו גבוהים והגיעו למיליוני ₪. המזומנים הופקדו בחשבונות פרטיים שנוהלו בבנקים שונים על שם של חברי הארגון ובני משפחתם. • הפעולות בגינן הועברו דיווחים לרשות העלו את חשדם של נותני שירותי האשראי המדווחים כי מבקשי השירות מבצעים פעילות אסורה או פועלים עבור אחרים בשל היקפי העסקאות הגבוהים, העדר קשר ברור בין מבקשי השירות לחברות בעבורן ביצעו את ניכיון השיקים והעובדה שהשיקים נמשכו מחשבונו של נותן שירותי אשראי, לעיתים ללא הסבר פיננסי מתקבל על הדעת.
טיפולוגיות	<ul style="list-style-type: none"> • שימוש בשירותיו של נותן שירותי אשראי לפעילות בלתי חוקית של נותן שירותי אשראי אחר. • ניצול פעילות עסקית של חברה לביצוע עסקאות בתדירות גבוהה.

מקרה מהעולם:

ארה"ב- חקירה בעבירות של שוחד קצין צבא אמריקאי ¹³	
רקע	<ul style="list-style-type: none"> • חקירה כנגד קצין צבא לשעבר בצבא ארה"ב בביצוע עבירות של קבלת שוחד במהלך שירותו הצבאי. הקצין פעל לקידום אינטרסים והטבות בחוזים של קבלנים וחברות המעניקות שירותי בנייה ותחזוקה למתקנים צבאיים של צבא ארה"ב במדינות שונות בעולם בתמורה לקבלת שוחד מהקבלנים נותני השירותים. • החקירה החלה בעקבות מידע מודיעיני אודות קצין הצבא לשעבר שהגיע מדיווח בלתי רגיל מנותן שירותי מטבע והצטלב עם מידע מודיעיני נוסף מאגודת אשראי (credit union).
תוכן המקרה	<ul style="list-style-type: none"> • נותן שירותי המטבע האמריקאי העביר דיווח על התנהגות חריגה של קצין הצבא לשעבר אשר ביצע עסקאות בסכומים זהים ובמועדים סמוכים של קבלת כספים שנשלחו אליו בהעברות בינלאומיות מגורמים שונים ממדינות במזרח התיכון במזומן. • כמו כן, המדווח הבחין כי הקצין לא ביקש למשוך כספים מהעברה בינלאומית בעסקה שעמדה לזכותו ("עסקה תלויה") וכי ההעברות השונות נשלחו בדפוס פעולה זהה. • בתיק הוגשו כתבי אישום כנגד קצין הצבא לשעבר ומספר חשודים נוספים ובית משפט גזר על הקצין עונש של 3 שנים מאסר בפועל וחייב אותו בתשלום פיצויים לממשלת ארה"ב בסכום של למעלה מ-700,000 דולר.
טיפולוגיות	<ul style="list-style-type: none"> • שימוש בשירותיו של נותן שירותי אשראי בעבור קבלת כספים שמקורם בעבירות. • שימוש בנותן שירותי אשראי כ"צינור" להעברת כספים. • פיצול עסקאות לסכומים נמוכים מסך הדיווח.
תרומתם של הדיווחים	<ul style="list-style-type: none"> • הדיווח מנותן שירותי המטבע הצביע על שיטת הפעולה של קצין הצבא לשעבר ואת הנתבי הכספים. • המידע מהדיווח ביסס את החשדות לביצוע עבירות של שוחד. • המידע חשף חלק מהגורמים שהעבירו כספי שוחד לקצין הצבא לשעבר. • נפתח הליך משפטי שבו הוגשו כתבי אישום כנגד קצין הצבא לשעבר וגורמים מעורבים נוספים.

¹³<https://www.fincen.gov/resources/law-enforcement/case-examples/proactive-sar-review-identifies-retired-us-military-officer>

<p>לִקְחוּ חשבון המגיע בתדירות שאינה סבירה המעלה חשד לפעילות מכוונת של פיצול עסקאות.</p> <p>לִקְחוּ חשבון שאינו מממש עסקה פיננסית העומדת לזכותו.</p> <p>לִקְחוּ פעולות המבוצעות באופן שיטתי ובדפוס מובנה ללא סיבה הגיונית הנראית לעין.</p>	<p>דגלים אדומים</p>
<p>גורמים ממדינות מזרח התיכון</p> <p>כספי שוחד</p> <p>העברות בינלאומיות</p> <p>נותן שירותי אשראי</p> <p>מזומן</p> <p>קצין צבא ארה"ב לשעבר</p>	<p>תרשים</p>

נספח א - דוגמאות לחוקים לוגיים¹⁴

מאפייני הבדיקה				
סוג חוק	קשרים בין קבצים או שדות	שדות ללא ערך/ ערך שלא קיים בטבלת ערכים	שימוש שגוי במזהה פעולה ראשי ומשני	פרטים חסרים/ שגויים
חסימה	פעולה ללא ישות	מזהה פעולה ראשי, ללא ערך	מזהה פעולה ראשי, קיים במאגר	קיימת פעולת תמורה בלבד
חסימה	ישות ללא פעולה	מזהה פעולה משני, ללא ערך	מזהה פעולה משני, מופיע יותר מפעם אחת עבור אותו מזהה ראשי	ערכים שונים בשדה סניף בין הרשומות בקובץ פעולות
חסימה	רשומה בקובץ נגדי, ללא רשומה מקבילה בקובץ פעולות	רצף שדות ללא ערך - ת.ז., שם, מען, טלפון	מזהה פעולה משני, בקובץ נכסים פיננסיים, ללא רשומה מתאימה (ראשי+משני) בקובץ פעולות	
חסימה	כמות רשומות בקבצים, אינה תואמת למוניים בקובץ סיומת	רצף שדות ללא ערך - מספר חשבון, סניף, סוג פעולה, סכום		
התראה	אי התאמה בין סוג מבצע פעולה לסוג פעולה	סוג כרטיס חיוב לא קיים ברשימת ערכים		לא קיים גורם קשור מבצע פעולה
התראה	פעולה ללא סוג נכס פיננסי מתאים בקובץ נכסים פיננסיים	קוד מטבע לא קיים ברשימת ערכים		מספר זהות אינו תקין
התראה	אי התאמה בין קוד מבצע פעולה למין הישות	סוג נכס פיננסי לא קיים ברשימת ערכים		שדה תאריכי לא במבנה
התראה	אי התאמה בין קוד מעמד מבצע פעולה למדינה/סוג מספר זהות	שם פרטי, שם משפחה/שם תאגיד - שדה ללא ערך		

¹⁴ הרשימה איננה רשימה מלאה או ממצאה - מדובר ברשימת חוקים לוגיים, חלקית ומצומצמת להמחשה בלבד.